Beleidskader Kleine Windmolens Winterswijk

tot 25 meter (tiphoogte)

Procesmatige, ruimtelijke en sociale inpassing

1. Inleiding

Energieneutraal: besparen en duurzame energie

Gemeente Winterswijk wil in 2030 energieneutraal zijn. We zetten ons al jaren volop in om energie te besparen en het toepassen van zonne-energie te bevorderen. Dit zal zo blijven. We zitten echter niet stil en kijken ook naar andere vormen van duurzame energie.

De ontwikkeling van kleine windmolens heeft een vlucht genomen. Sinds enige tijd zijn er diverse windmolens op de markt met verbeterde opbrengsten. De vraag naar het toepassen van kleine windmolens neemt ook toe. Dit geldt zeker bij agrarische bedrijven in de noordelijke provincies. Daar zien we dat kleine windmolens, vaak in combinatie met zonnepanelen op dak, worden gebruikt om een agrarisch bedrijf van stroom te voorzien. Ook zien we mogelijkheden voor een 'dorpsmolen' aan de rand van bijvoorbeeld een buurtschap of een 'woonerf-molen' op een voormalige agrarisch erf.

Kleinschalig landschap en kleine molens

De reden om grote windmolens niet toe te staan is omdat deze molens niet passen in het coulisselandschap van Winterswijk (bron: moratorium grote windmolens). Het criterium 'kleine' windmolen is begrensd door de mate waarin deze in het heersend beeld van het landschap kan passen. Een molen van maximaal 25 meter past, afhankelijk van de situatie, in dit heersende beeld. Dit komt door dat deze molens onder de gemiddelde boomhoogte blijven. De inpasbaarheid wordt versterkt als het materiaal en uiterlijk van de molen aansluit bij het landschap. Dit geldt bijvoorbeeld voor de EAZ-molen (zie afbeelding titelblad). Door toepassing van houten onderdelen en een groene kleur is de EAZ molen veel minder opvallend en past deze beter in een kleinschalig landschap dan een (grote) witte molen. Het beleidskader Kleine Windmolens Winterswijk beschrijft de voorwaarden en het proces om te komen tot het zorgvuldig inpassen van windmolens. Bij het opstellen van dit beleidskader zijn onderstaande uitgangspunten van toepassing.

1. Ambitie: energietransitie in 2030
2. Sociale en ruimtelijke inpassing van de energietransitie

Door:

3. Uitnodigen tot initiatieven voor kleine windmolens
4. Snel duidelijkheid over de mogelijkheden
5. Behoud van de aanwezige kwaliteiten
6. Omgeving mee laten denken en als mogelijk, mee laten doen

figuur 1: uitgangspunten inpassing van kleine windmolens

2. Werkproces

Inleiding

Het beleidskader Kleine Windmolens Winterswijk geeft een proces van zes stappen. Van de initiatiefnemers wordt verwacht dat ze deze stappen volgen en op een juiste wijze uitvoeren. Mocht je als initiatiefnemer twijfelen aan de juistheid van de uitvoering, neem dan contact op met de afdeling ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Winterswijk.

Stappen	**Activiteit**	**Actie**
Stap 1: eerste check	initiatief krijgt projectkader op basis van uitgangspunten (fig. 1)	gemeente
Stap 2: gebiedskennis en participatie	verkenning van sociale en ruimtelijke inpassing	initiatiefnemer
Stap 3: initiatiefvoorstel	beschrijving van het initiatief en onderbouwing	initiatiefnemer
Stap 4: principebesluit	beoordelen van initiatiefvoorstel	gemeente
Stap 5: planvorming	planmatige uitvoering van procedure, inhoud en communicatie	initiatiefnemer
Stap 6: besluitvorming	informele en formele besluitvorming	gemeente

Figuur 2: werkproces ruimtelijke en sociale inpassing kleine windmolens

Stap 1. Eerste Check: proceskader per initiatief kleine windmolen(s)

Elke ontwikkeling in het buitengebied moet rekening houden met de unieke landschappelijke kwaliteit. Zo ook bij het realiseren van een kleine windmolen. In stap 1 geeft de gemeente, op verzoek van de initiatiefnemer, een beschrijving van het initiatief en een programma van uitgangspunten. Daarbij houdt de gemeente rekening met het gemeentelijk beleid, de beschikbare informatie over de locatie en eigenschappen van het initiatief. Niet alles is bij de start van een proces bekend. Het kan voorkomen dat gedurende het proces nieuwe kennis en inzichten ontstaan. In het belang van een goede sociale en ruimtelijke inpassing zullen we daar dan bij de verdere afweging en besluitvorming rekening mee houden. Deze stap 1 bestaat uit twee onderdelen en kan in korte tijd worden uitgevoerd. De resultaten worden met de initiatiefnemer besproken.

1a: beoordeling van de omvang het initiatief (kleine windmolen) in relatie tot de kwetsbaarheid van het landschap;
1b: beoordeling van de situering van het initiatief in relatie tot andere ontwikkelingen.

1a. Toetsing aan kwetsbaarheid van het landschap

Het Nationaal Landschap Winterswijk biedt een aantrekkelijke variatie aan landschappen. Dit waardevolle landschap moet beschermd worden. Een eenmaal verdwenen landschapselement is niet (eenvoudig) meer terug te krijgen. Een nieuwe ontwikkeling moet zich daarom schikken naar dit cultuurhistorische landschap. Een kleine windmolen op of in nabijheid van kwetsbare landschapselementen of cultuurhistorisch object of ensemble is alleen mogelijk met behoud van kwaliteit. Kennis over het cultuurhistorisch landschap is daarom essentieel.

De beoordeling van de kwaliteit in deze fase van het project is aan de gemeentelijke landschapsecoloog. Kleine windmolens zijn, wanneer goed is gekeken naar de bestaande kwaliteiten, veelal goed in te passen.

Bijzonder kwetsbare landschapselementen (incl. cultuurhistorische objecten) zijn onder andere:

- Essen en es-randen & Waardevol open landschap
- Lijnvormige elementen zoals houtwallen, singels, lanen en struweel
- Beeldbepalende solitaire elementen zoals een beeldbepalende boom en een poel.
- Cultuurhistorische objecten of ensembles zoals schoppe, stook/bakkershuisje, erf ensemble en dorpsgezicht.
- Hoogteverschillen
- Openheid binnen coulisselandschap

Figuur 3: kwetsbaar landschap en landschapselementen

1b. Het initiatief in relatie tot andere ontwikkelingen.

Het Winterswijkse landschap moet worden behouden. Deze kwaliteiten staan echter al lange tijd onder druk. Inmiddels zijn de opgaven, zoals droogte en stikstof, zo groot en urgent geworden dat actie nodig is. Daarbij is de inzet om zoveel mogelijk functies te combineren, maar soms staan juist verschillende functies op gespannen voet met elkaar. Ook bij situering van kleine windmolens houden we hier zoveel mogelijk rekening mee.

De beoordeling van de kwaliteit in deze fase van het project is aan de gebiedsregisseur Vitaal Platteland. Omwille van de bescherming van de kernkwaliteiten van ons landelijke gebied wordt hierbij, zover dat mogelijk is, gekeken naar de samenhang van belangen en de ruimte die lokale en regionale opgaven vragen om hierop in te spelen. Daarbij houdt de opgaveregisseur onder meer rekening met de kaders opgenomen in de Omgevingsvisie Buitengebied.

Kleine windmolen aangesloten op het elektriciteitsnet

Elke kleine windmolen moet aangesloten worden op het elektriciteitsnet. Het is belangrijk vroegtijdig informatie in te winnen over de afstand (=kosten) tot het dichtstbijzijnde aansluitpunt en de beschikbare capaciteit. Vraag daarom voortijdig de mogelijkheden voor aansluiting bij Liander worden aangevraagd (www.liander.nl).

Figuur 4: beschikbaar netwerk en capaciteit

Stap 2: Verkenning van sociale en ruimtelijke inpassing

De gemeente Winterswijk wil een goede fysieke en sociale inpassing van kleine windmolens. Het is daarvoor belangrijk dat de initiatiefnemer in gesprek gaat met omwonenden en zo nodig andere belanghebbenden. Daarbij houdt de initiatiefnemer rekening met de ontwerpprincipes voor sociale en ruimtelijke inpassing (zie figuur 5).

Ontwerpprincipes kleine windmolen:

1. Een kleine windmolen schikt zich naar het cultuurhistorische landschap (en niet andersom);
2. Een kleine windmolen benut de aanwezige kwaliteiten om deze landschappelijk en ecologische in te passen;
3. Borging van de kwaliteit van het landschap door de jaren;
4. Borging van de kwaliteit van het landschap na ontmanteling (ook onder maaiveld) van de kleine windmolen.

Figuur 5: ontwerpprincipes kleine windmolen

De initiatiefnemer zal in gesprek gaan met omwonenden en andere mogelijke belanghebbenden. Overleg altijd met de gemeente op welke wijze dit het best kan worden gedaan. De manier waarop staat niet vast. Dit is afhankelijk van de omvang en kwetsbaarheid van het voorstel. Het kan gaan om een ’gesprek’ met de enige buur tot het organiseren van één of meerdere gesprekken met omwonenden uit een ernaast gelegen woonwijk. Ook is het soms nodig om belangenorganisaties mee te laten denken. De verantwoordelijkheid voor een ruimtelijk en sociaal ingepast initiatief voor één of meerdere kleine windmolen ligt bij de initiatiefnemer. Vanwege de beperkte productie en het redendement van een kleine windmolen is het niet noodzakelijk dat omwonenden financieel mee kunnen doen. Wel wordt gewezen op de mogelijkheid om samen met buren één of meerdere molen te realiseren.

Stap 3. Initiatiefvoorstel

Voor ja, mits-initiatieven die vanuit stap 2 voldoende zijn onderbouwd, kunnen door de initiatiefnemer een initiatiefvoorstel bij de gemeenten worden ingediend. Om het initiatief te kunnen beoordeling is een initiatiefvoorstel nodig met minimaal:

1. een zo volledig mogelijke beschrijving van het voorgenomen initiatief
2. ruimtelijke onderbouwing vanuit de ruimtelijke en sociale inpassing
3. verklaring van Liander dat een aansluiting mogelijk is of mogelijk wordt gemaakt

Wet Bibob

De Wet Bibob beoogt te voorkomen dat de overheid criminele activiteiten faciliteert. Voor een park met kleine windmolens met een bouwsom van € 500.000 of meer is een Bibob-toets verplicht. Bij pacht en verkoop van eigen gronden kan de gemeente deze Bibob-toets ook bij kleinere projecten toepassen. Bij een Bibob-toets wordt de aanvrager van een vergunning ofwel projectbesluit verzocht een vragenformulier in te vullen en relevante documenten toe te sturen. Pas als de juiste gegevens zijn aangeleverd kan het vergunningenproces worden vervolgd.

Figuur 6: Wet Bibob

Stap 4. Principebesluit

Wanneer voldoende informatie beschikbaar is kan de gemeente beoordelen of een initiatief kansrijk is en in behandeling kan worden genomen. Het principebesluit bestaat uit een beoordeling van het initiatiefvoorstel (uit stap 3). Indien een initiatiefvoorstel onvoldoende duidelijk is, dan zal nadere informatie worden gevraagd. Een positief principebesluit betekent dat het een kansrijk project is en met de formele procedure kan worden begonnen ofwel de aanvraag kan worden ingediend. Wanneer een principeaanvraag volledig is, streven wij naar een beslissing binnen 8 weken. Een positieve beslissing op een principebesluit is geen vergunning of toestemming om te starten met de uitvoering, maar een uitnodiging om een vergunningaanvraag uit te werken.

Stap 5. Planvorming

Na een positief principebesluit is in de meeste gevallen aanvullend technisch en financieel onderzoek nodig. Daarbij gaat het meestal om wettelijk benodigde onderzoeken zoals bijvoorbeeld naar de flora en fauna (Wet Natuurbescherming) en technische/financieel onderzoek naar bijvoorbeeld de aansluiting op het elektriciteitsnet of integriteitsonderzoek (Wet Bibob). De gemeente Winterswijk wil initiatiefnemers niet belasten met onnodig onderzoek. Er zal altijd worden gezocht naar een praktische oplossing. Het wettelijk minimum zal echter altijd gevraagd worden. In alle gevallen is aandacht nodig voor de communicatie rondom het project.

Stap 6. Besluitvorming

Kleine windmolens passen veelal niet binnen het huidig bestemmingsplan. Voor het realiseren van een kleine windmolen dient om die reden een ruimtelijke procedure afwijking bestemmingsplan(wijziging) te worden gevolgd. De gemeente Winterswijk adviseert om de proceduretijd te verkorten en een projectbesluit te volgen. Dit betekent dat de vergunningprocedure en de afwijking van het bestemmingsplan in één wordt gevolgd. Een aanvraag hiervoor kan worden ingediend nadat een positief principebesluit is genomen door de gemeente (burgermeester en wethouders) en de daarin aangegeven onderzoeken zijn uitgevoerd. Bij de vergunningprocedure hoeft dan niet een aparte toestemming (of zogezegd: verklaring van geen bedenkingen) door de gemeenteraad te worden afgegeven. Dit is mogelijk gemaakt doordat het beleidskader kleine windmolens door de gemeenteraad is vastgesteld. Daarmee is het proces en de ruimtelijke en sociale inpassing geborgd. Het is daarom goed om dit beleidskader te volgen. Bij de vergunningprocedure en afwijkingsprocedure bestemmingsplan in één moeten wel procedureel stappen doorlopen worden. Onder andere de inzagetermijn van 6 weken van het ontwerpbesluit. De proceduretermijn van de vergunning ligt daardoor in de regel langer dan 8 weken maar de totale proceduretijd kan zo met 2 maanden worden teruggebracht.